

застосування ефективних економічних інструментів для раціонального використання і відтворення природних ресурсів.

Гармонізація національного екологічного законодавства з міжнародними нормами відбувається через введення в Україні європейських стандартів у сфері охорони і захисту навколишнього природного середовища та приєднання країни до відповідних конвенцій та міжнародних договорів.

Отже, останнім часом в Україні зроблено вагомі кроки з розробки природоохоронного законодавства і забезпечення раціонального використання природних ресурсів [1]. Водночас з метою вдосконалення вітчизняної системи охорони і захисту навколишнього природного середовища та забезпечення ефективного використання природо-ресурсного потенціалу в галузі природоохоронного законодавства потрібно розробити і прийняти закони України «Про сталий розвиток України та її регіонів», «Про водно-болотні угіддя», кодексу законів «Про біотичні ресурси»; внести поправки до законів України «Про рослинний світ», «Про тваринний світ», «Про природно-заповідний фонд України», Лісового кодексу України.

Література

1. Дорогунцов С. І. Проблеми природокористування та шляхи їх вирішення / С. І. Дорогунцов, О. О. Гаца // Трибуна. – 1999. – №3. – С. 32–33.
2. Максимів Л. Організаційно-методичні аспекти оперативного екоконтролінгу / Л. Максимів // Формування ринкової економіки України. Науковий збірник: спецвипуск 15 (частина 2). – 2005. – С. 180–187.

УДК 574.42

ЕКОЛОГО-ЦЕНОТИЧНИЙ ПРОФІЛЬ ДОЛИНИ РІЧКИ ГУЙВА В АНДРУШІВСЬКОМУ РАЙОНІ

А. В. Саргеліс¹, І. В. Хом'як², Н. С. Демчук³

^{1,2,3}Житомирський державний університет імені Івана Франка, вул. Велика Бердичівська, 40, Житомир, 10008, Україна

В зв'язку з глибокою трансформацією природного середовища, що здійснюється під дією антропогенного впливу, який за своїми масштабами вийшов на планетарний рівень, а за силою та швидкістю випереджає вплив природних факторів, загострюються і стають актуальними проблеми збереження екосистеми та біосфери в цілому.

Визначення екологічно значимих антропогенних навантажень на основі впливу на них живих організмів та їх угруповань пов'язано з фітоіндикацією. Значимість рослинного покриву як індикатора стану екосистеми проявляється в тому, що він дуже чутливо реагує на зміну екологічних факторів і така реакція в багатьох випадках фіксується візуально. Також важливим є те, що він відображає емерджентний характер змін властивостей екосистем в залежності від рівня їх організації. Основою фітоіндикаційної оцінки служить екологічна специфіка видів, які ростуть тільки в певних зонах зміни якогось екологічного компоненту.

Метою дослідження було з'ясування зміни рослинності вздовж профілю річки Гуйва, який прокладений між селами Нехворощ і Павелки Андрушівського району Житомирської області.

Значна частина дослідницьких матеріалів збиралась в літньо-осінній період. Для досліджень використовувались загальноприйняті польові методи. У польових дослідженнях використано загальноприйняті експедиційні та напівстаціонарні польові методи [1]. Було створено 38 геоботанічних описів.

Дослідження проводилося в межах долини річки Гуйва між селами Нехворощ і Павелки Андрушівського району Житомирської області.

Складався план роботи. Робота розпочиналася з візуального огляду досліджуваної території, прокладання маршрутів, які дали можливість оцінити різноманітність екотопів. Для максимального охоплення різноманітних природних умов та території використали карту місцевості. У кожному квадраті за планом місцевості та за картою ґрунтів попередньо обрано місця для опису. При цьому враховано типологію місцевості за використаними картами, а також кількість ділянок з аналогічними умовами в інших квадратах. Кожен тип місцевості охарактеризовано не менш, як 3–5 описами [2].

Ділянки для описів закладалися під час візуального розподілу місцевості, за яким передбачалися однотипні умови середовища [3, 4].

Геоботанічні описи виконані за стандартною методикою [1, 5, 6] на описових ділянках 10x10 м. для трав'янистої рослинності. Рослинність, розміщену у вигляді вузьких смуг (прибережно-водну, балок, узлісь) описано на ділянках довжиною 10–15 м [3, 4].

Еколого-ценотичний профіль розпочинається біля села Павелки на його західній околиці. Профіль проходить через поле, узлісся, ліс, знову виходить на поле, де захоплює долину річки Гуйва. Профіль закінчується на околицях села Нехворощ, в західній його частині. Профіль простягається на 3,5 кілометри, з яких поле займає 2 кілометри, узлісся – 500 метрів, ліс – 1 кілометр.

Еколого-ценотичний профіль складається з таких класів рослинності:

CL Agropiretea

Ass Convolvulo agropiretum

Ass Poa tusilagetum farfare

CL Plantagineatea majoris

CL Quercu-fagetea

CL Galio urticetea

CL Stellaritea media

CL Molinio-Arrhenatheretea R. Tx. 1937

Лучні угруповання України (за винятком мокрих лук).

Ord Arrhenatheretalia Pawl. 1928

Угруповання справжніх заплавних та позаплавних лук України.

All Festucion pratensis Sipaylova, Mirk., Shelyag et V. Solomakha 1985.

Мезофільні угруповання справжніх заплавних лук центральної, рідше прируслової частин заплав річок лісової та (рідше) лісостепової зон на лучних і чорноземно-лучних ґрунтах.

CL Artemisietea

CL Phragmiti- magnocaricetea

CL Bidentetea

Література

1. Лавренко Е.М. Основные закономерности растительности сообществ и пути их изучения / Е.М.Лавренко // Полевая геоботаника. Т.1. – М.: Изд-во АН СССР, 1959. – С. 13–75.
2. Екофлора України // Під ред. Я. П. Дідух. – Т.1. – К.: Фітосоціонер, 2000. – 283 с.
3. Дубина Д.В. Класифікація вищої водної рослинності України: стан та перспективи / Д.В.Дубина // Укр. фітоцен. збірник. – Сер. А, вип. 3. – К., 1996. – С. 6–14.
4. Дідух. Я. П. Фітоіндикація екологічних факторів / Я. П.Дідух, П.Г.Плюта – К., 1994. – 280 с.
5. Хом'як І.В. Динаміка флори перелогів Українського Полісся / І.В.Хом'як // ScienceRise:Biological Science, 2018. – №1 (10). – С. 8–13.
6. Хом'як І.В. Фітоіндикація антропогенної трансформації екосистем на прикладі Українського Полісся / Хом'як І.В., Демчук Н.С., Василенко О.М. // Екологічні науки. – 2018. – №3 (22). – С. 113–118.
7. Khomiak I., Onishchuk I., Demchuk N. Phytoindicators of ecosystem dynamics in Ring-banc Ukrainian Polissia ScienceRise / Khomiak I., Onishchuk I., Demchuk N. // Biological Science. – 2018. – №4 (13). – P. 25–30.
8. Хом'як І.В. Особливості антропогенного впливу на природну динаміку екосистем Українського Полісся / І.В.Хом'як // Екологічні науки. – 2018. – №1 (20), том 2. – С. 69–73.

УДК 574.24

РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ СТАНУ ДОННИХ ВІДКЛАДЕНЬ ПРИБЕРЕЖНОЇ ЗОНИ ОДЕСЬКОЇ ЗАТОКИ МЕТОДОМ БІОТЕСТУВАННЯ

О. О. Семенова

Український науковий центр екології моря, Французький бульвар, 89, Одеса, 65009, Україна

Одеський регіон північно – західної частини Чорного моря являється зоною концентрування господарської діяльності, протягом берегової лінії якого розташовані два торговельних портових комплексу, різні підприємства та забудова Одеської міської агломерації і тому підпадає під значне антропогенне навантаження. Для біотестування широкого класу речовин та визначення якості донних відкладень використовуються одноклітинні водорості різних систематичних груп з коротким циклом розвитку, одні з найбільш поширених та чутливих організмів водного середовища. Нами в якості тест – об'єкта була використана морські одноклітинна водорість зелена *Dunaliella salina* Teod. [1–3].

Вихідними даними були отримані матеріали влітку 2006–2008 років та влітку та восени 2012 року. Проби для біотестування донних відкладень псевдоліторалі одеських пляжів ПЗЧМ, різні за характером антропогенного навантаження, відбирали у районах уздовж берегової лінії Одеської затоки: